

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

- A globális környezeti katasztrófa elhárítására irányuló kezdeményezéseket
- A WTO működésének felfüggesztését, annak demokratikus átalakításáig
- Európa egységét a sokféleség megőrzésével, szövetségi alapon, szuperállam nélkül
- Az EU-ban bevett kisebbségi jogok teljességét a szomszéd országok magyarjainak
- Széleskörű diplomáciai erőfeszítéseket a határokon átnyúló környezet-szennyezés megelőzésére, valamint a határfolyóinkkal kapcsolatos konfliktusok rendezése érdekében

1. Alapelvek

A rendszerváltozás korszakához képest Magyarország nemzetközi megítélése romlott, a magyar külpolitika érdekérvényesítő képessége csökkent. Ahhoz, hogy ezen a helyzeten változtatni tudjunk, nemzetközi kapcsolatainkban következetes, kiszámítható, kezdeményező magatartásra van szükség. Ennek alapja egy új külpolitikai doktrína elfogadása. Erre tesz javaslatot az Élőlánc Magyarorszáért.

Mindenekelőtt ki kell mondani: a hagyományos külpolitika, biztonságpolitika, valamint világgazdasági részvételünk egységet alkot, e három nem kerülhet egymással ellentmondásba, és külpolitikai gyakorlatunknak mindhárom területen meg kell felelnie az alábbi elveknek:

- a. **Az emberi jogok** - ideértve a jövő nemzedékek jogait - tiszteletben tartása;
- b. **A közösségek önrendelkezése;**
- c. **A nemzetközi megállapodások nyilvánossága és érvényesíthetősége;**
- d. **A ökológiai fenntarthatóság** és a társadalmi szolidaritás elsőbbsége más érdekekkel szemben;
- e. **A konfliktusok megelőzése, illetve békés rendezése;** a katonai kiadások általános, gyors ütemű csökkentése.

2. Világfolyamatok

AZ ÖKOLÓGIAI VÁLSÁGRÓL

A Föld élővilágát fenyegető katasztrófális folyamatok enyhülésére belátható időn belül nem számíthatunk. A megfigyelések és előrejelzések többsége szerint a helyzet minden tekintetben romlik: a mérgező anyagok halmozódnak és terjednek, fajok

sokasága tűnik el örökre a föld színéről, az élőhelyek pusztulnak, az erdők, legelők és halászati vizek kimerülnek, a sivatagosodás gyorsul, az időjárás egyre szélsőségesebb. Százmilliók életfeltételei romlanak, illetve tűnnek el (víz, élelem, tüzelő, hajlék). A válság elhárítására, a károk megelőzésére irányuló erőfeszítések nem jutnak el a tetekig. A tervek, és különösen az intézkedések távolról sem állnak arányban a veszély mértékével. Az államok még a kármentésre sincsenek kellőképpen felkészülve. A válság - pl. az éghajlatváltozás - hatásai Magyarországon is egyre érezhetőbbek.

A NYERSANYAGOKRÓL

A világ történelmileg ismert nem-megújuló erőforrásainak több mint felét az elmúlt 150 évben elhasználtuk, kiaknázásuk üteme pedig még egyre fokozódik. A romló minőségű, nehezen hozzáférhető források kiaknázása növekvő természeti és anyagi áldozattal jár. A fejlett „Észak” a szegény „Déllel” szemben halmozódó ökológiai adóssága egyre nő.

A TECHNOLÓGIAI CIVILIZÁCIÓRÓL

Új, technológiai civilizáció van kialakulóban, alapvetően a genetika, a robotika (a mesterséges intelligenciára vonatkozó kutatásokat beleértve), a biotechnológia és a nanotechnológia jegyében. A veszélyek egy része - pl. a genetikailag módosított szervezetek elterjedése - azonosított, a lehetséges jótéteményeket világszerte vitatják. Tudományos és etikai érvek alapján az elővigyázatosság elvének alkalmazása lenne követendő a nemzetközi fejlesztési és beruházási gyakorlatban, ezt azonban egyes ellenérdekelte országok akadályozzák.

A DEMOGRÁFIAI ÉS MIGRÁCIÓS KILÁTÁSOKRÓL

Az ENSZ adatai szerint 2050-re az északi félteke ún. ipari társadalmában minden országban jelentősen csökken a népesség, párhuzamosan a társadalom "előregedésével". E szempontból Magyarország máris kifejezetten rossz helyzetben van. Az éghajlatváltozás, a szélsőséges nyomor, a túlnépesedés, a kulturális szakadékok elmélyülése tömeges népvándorlással fenyeget civilizációk, régiók, országok között, valamint egyes államokon belül is. Ennek következményeit Magyarország sem kerülheti el.

AZ INFORMÁCIÓHIÁNYRÓL

A tudományos kutatások és fejlesztések döntő többségét nemzetközi nagyvállalatok finanszírozzák. Ezek a közérdekű ismeretek és újítások jelentős részét kisajátítják, és a közönség elől elzárva tartják. Ez késlelteti a problémák és veszélyek észlelését, és rontja elhárításuk esélyeit.

A GLOBÁLIS GAZDASÁGRÓL

A világgazdaság alapproblémája a pénzvilág túlsúlya a termeléssel, szolgáltatással és kereskedelemmel szemben. A pénzforgalom és a képződő jövedelmek jelentős részéhez semmiféle termék nem kötődik. A mesterségesen felpörgetett, spekulatív pénzügyi műveleteknek kiszolgáltatott gazdaság védtelen a válságokkal szemben. A Világkereskedelmi Szervezet (WTO) által irányított nemzetközi kereskedelmi rendszer a szabadkereskedelem eltorzított elveire épül. Egyre nyilvánvalóbb, hogy ez a rendszer egy szűk elit gazdasági érdekeit szolgálja, és nem az emberiség jólétét. Kibékíthetetlen ellentétek feszülnek az egyes országcsoportok között, a nemzetközi óriásvállalatok és a helyi társadalom között, gazdagok és szegények között. Ezekben a konfliktusokban rohamosan növekvő szerepet játszanak a rendszer működésének súlyos környezeti következményei.

ESZKÖZEINK, REMÉNYEINK

Elegendő tudományos ismerettel rendelkezünk ahhoz, hogy bátran kijelentsük: világunk fenntarthatatlan - gazdálkodásunk már régóta nincs összhangban a Föld eltartóképességével, sem az emberek alapvető igényeivel. De arra is képesek vagyunk, hogy egyetlen emberöltő leforgása alatt megfékezzük a pusztulás erőit, és másféle jövőről gondoskodjunk utódaink számára. Ehhez azonban politikai egyetértés kellene, nemzetközi megegyezés. Világszerte civil mozgalmak szerveződnek a fenntarthatóság és igazságosság érdekében. A világ mértékadó személyiségei és intézményei - tudósok, politikusok, vallási vezetők - sürgetik a fordulatot, mely nélkül a globális katasztrófa elkerülhetetlen.

3. A magyar külpolitika

A kilencvenes években kitűzött külpolitikai célok (az ún. „három prioritás” elve: euro-atlanti integráció, kiegyensúlyozott szomszédságpolitika és felelősségvállalás a határon túli magyarokkal szemben) csak részben valósultak meg. Tagjai lettünk ugyan az EU-nak és a NATO-nak, a szomszéd államokhoz fűződő viszonyunkban is történtek előrelépések, a határon túli magyarok politikai képviselete pedig realitássá lett - helyzetünkkel mégsem lehetünk elégedettek.

AZ EURÓPAI UNIÓ

Az Unió egységesítésének és kiterjesztésének törekvése egyszerre érvényesül, ez feloldhatatlan feszültségek forrása. A szoros együttműködés számos területen érdekünkben áll, pl. a közös biztonság-, migrációs, kisebbségvédelmi politika terén, a megoldást azonban az államközi kapcsolatok elmélyítésében látjuk, és az Unió szövet-

ségi jellegét erősítsenék. A brüsszeli intézmények jogosítványainak bővítése helyett társadalmi ellenőrzésüket, nyilvános elszámoltathatóságukat szorgalmaznánk.

Elvben is el kell utasítanunk azt az igényt, hogy az európaiak közössége éppen a befektetők és a kereskedelem korlátlan szabadsága érdekében korlátozza a helyi társadalmak és politikai testületek önállóságát. Jelenleg az EU megint és kizárólagosan a pénzről szól - befizetések, támogatások, elosztás, stb. -, és elsősorban a demokratikus ellenőrzés alól kibújó gazdasági érdekcsoportok küzdőtere. Európa versenyképességét a világgazdaságban ne szociális és környezeti vívmányaink feladása árán biztosítsuk, hanem éppen ellenkezőleg, olyan területekre összpontosítsuk erőfeszítéseinket, ahol tudásunk minősége, a környezet jó állapota, a közszolgáltatások színvonala és elérhetősége válhat előnnyé.

Az Unió és Magyarország kapcsolataira általában a bizonytalanság, a kormányzati rögtönzés és az átláthatatlanság jellemző. A fenti törekvések jegyében ezen a téren is kiszámítható, következetes magatartást várunk el a magyar diplomáciától. Az Unió megreformálására irányuló törekvések ma Európa-szerte népszerűek, a bátor kezdeményezés ezen a téren komoly partnerekre számíthat, és növelheti súlyunkat a közösségen belül.

SZOMSZÉDAINK

A többnyire jónak mondható államközi kapcsolatok távol állnak attól, hogy kölcsönösen előnyösek is legyenek. A térség gazdasági és kulturális együttműködésében rejlő lehetőségek jobb kihasználására törekednénk.

Környezetbiztonsági helyzetünk tarthatatlan. Minden lehetséges diplomáciai és jogi eszközt igénybe kell vennünk a Tisza vízgyűjtő területén menetrendszerűen kialakuló vészhelyzetek (szennyezés, árvíz) okainak felszámolása érdekében. Itt a zéró tolerancia elvét kell követnünk. A már bekövetkezett katasztrófákkal kapcsolatban ragaszkodnunk kell a felelősség megállapításához. A határfolyók közös hasznosításával kapcsolatos konfliktusok rendezése (északon és délen egyaránt) az eddigieknél meggyőzőbb erőfeszítéseket kíván a magyar féltől. Magyarország mutasson példát a határainkat elhagyó folyók vízminősége, a légköri szennyezés csökkentése és a természeti sokféleség megőrzése terén.

A HATÁRON TÚLI MAGYAROK

Célunk, hogy a határon túl élő magyarok szülőföldjükön boldoguljanak. Ennek biztosítékát a kisebbségi jogok, a kulturális és közösségi autonómiák az Európai Unióban meghonosodott rendszerében látjuk.

Ezt teljes egészében érvényesíteni kell a mi régióinkban is. A magyar kormány elsődrendű kötelessége a határon túli magyarok törekvéseinek támogatása, ezt azonban abban a tudatban kell megtennie, hogy ezek politikai és társadalmi szempontból sokszínű közösségek, melyek belső viszonyaiba durva beavatkozást jelenthet a politikailag részrehajló - vagy éppen az egységet erőltető - hazai támogatási politika.

A magyar állampolgárság kiterjesztése a külföldön élő magyarokra - természetesen - egyéni kezdeményezés tárgya. Sürgető szükség azonban a jelenlegi, bonyolult és megalázó elbírálási eljárás gyökeres felülvizsgálata: a magyar állampolgárságot a folyamodó magyaroknak gyorsan és egyszerűen kell megkapniuk.

4. Globális szerepvállalásunk

ÁLLAMI FELELŐSSÉG ÉS CIVIL EGYÜTTMŰKÖDÉS

A globalizációnak nevezett folyamat negatív, vagy éppen romboló hatásait az államoknak kell semlegesíteniük. Ebben a tekintetben sem érhetjük be az események követésével: kezdeményező külpolitikát kell folytatnunk. Az állami felelősség hangsúlyozása, az alapvető emberi jogok érvényesítése, és a helyi, közösségi önrendelkezés tiszteletben tartása az a három elv, melyek következetes érvényesítése mellett a globalizáció jelenleg tapasztalt negatív hatásai csillapíthatók, illetve kiküszöbölhetőek. Ehhez széles nemzetközi együttműködésre van szükség, nemcsak a kormányok között, hanem a nemzetközi szervezetek, a nem-kormányzati szereplők és a civil társadalom képviselői között. Az Élőlánc Magyarországért egyik fő célja a nemzetközi kapcsolatok terén az ilyen együttműködésben rejlő lehetőségek kiaknázása.

A MULTINACIONÁLIS NAGYVÁLLALATOK MŰKÖDÉSÉNEK SZABÁLYOZÁSA

A cégbirodalmak és pénzügyi befektetők kegyeiért folyó világméretű verseny végső soron mindenkinek kárt okoz. A béreket alacsony szinten tartja, csökkenti a közszolgáltatásokat fedező adóbevételeket, elsorvasztja a helyi kis- és középvállalkozásokat, a középosztályok társadalmi súlya elvész, a szakadék a globális elitek és a helyi társadalmak között egyre mélyül, a biológiai és a kulturális sokféleség lecsökken. A folyamatoknak az államok összehangolt lépések sorozatával vethetnek gátat. Az Élőlánc ezt szorgalmazza. Támogatjuk a nemzetközi tőkemozgások megadóztatását. Első lépésként pedig nemzetközi szerződésnek kellene kimondania a vállalatok és egyéb üzleti szereplők emberi jogi felelősségét, az ENSZ által készített tervezet szellemében.

SZOLIDARITÁS A FEJLŐDŐ ORSZÁGOKKAL

Magyarország - a köztudattal ellentétben - nem „fejlődő”, hanem „fejlett” ország, társadalmi berendezkedése, jóléti mutatói alapján a gazdag, iparosodott „Északhoz” sorolják. Az Élőlánc szorgalmazza, hogy globális helyzetünkkel arányosan vállaljunk szolidaritást a globalizáció és az ökológiai válság áldozataival, és segítsük a legszegényebbek felemelkedését oktatási és képzési programokkal, szakértőkkel, beruházásokkal és segélyekkel, mindig a helyi sajátosságokra támaszkodva, a helyi közösségeket bevonva, a fenntarthatóság követelményeinek szem előtt tartásával. Magyarország nem zárkozhat el a politikai, ökológiai és gazdasági menekültek befogadásától sem.

BÉKE ÉS BIZTONSÁGPOLITIKA

Az ökológiai válság és annak következményei (ökológiai agresszió - a természeti források erőszakos kisajátítása; a reménytelen ínséget szenvedő régiók lakóinak növekvő hajlandósága az erőszak alkalmazására helyi és globális konfliktusokban; a tömeges migráció okozta ellentétek) egyre súlyosabb biztonságpolitikai kockázatot jelentenek. Katonai eszközökkel a nemzetek biztonsága többé nem szavatolható; a legsúlyosabb veszélyek többé nem katonai természetűek, a fegyveres támadás pedig gyakran nem államok részéről jelentkezik.

Az állami és magán-erőszak visszaszorítását, az államközi konfliktusok rendezésének békés útra terelését csak egy olyan nemzetközi biztonsági rendszertől remélhetjük, amely a békés együttműködésen alapul, és a konfliktusok feloldására, megelőzésére törekszik. Bármennyire valószínűtlennek tűnik ma, hogy a szembenálló felek önként alávéssék magukat az erőszakmentes konfliktuskezelési eljárásoknak, az ebben érdekeltek (kisállamok, civil mozgalmak) összefogása eredményes lehet, ha sikerül elszigetelniük a terrorizmus fenntartásában érdekelt erőket.

AZ ENSZ SZEREPÉNEK ÚJRAGONDOLÁSA

Erősíteni kell az ENSZ szerepét, hogy a globális problémák rendezésének hatékony intézménye lehessen. A Biztonsági Tanács összetétele a jelenleginél jobban tükrözze a mindenkori regionális arányokat. Az ENSZ környezetvédelmi programját, az UNEP-et olyan jogosítványokkal és apparátussal kell felruházni, hogy kikényszeríthesse a környezet- és természetvédelmi egyezmények betartását.

Az ENSZ keretében létre kell hozni egy konfliktus-megelőzésre szakosodott szervezetet, a (környezeti, kulturális, szociális stb.) problémák észleléséhez és kezeléséhez kellő felkészültséggel rendelkező munkatársi gárdával.

Meg kell teremteni egy nemzetközi igazságszolgáltatási rendszer alapjait, ennek első lépéseként létrehozni egy minden tagállamra kötelező hatályú Nemzetközi Bűnügyi Bíróságot, amely környezetvédelmi, emberjogi, kereskedelmi, stb. bűnök kérdésében jogerős döntéseket hozhat.

A WTO ÁTALAKÍTÁSA

Szükség van egy, a világkereskedelmet szabályozó szervezetre, de - amint a jelenlegi krízis, a tárgyalások teljes megrekedése is mutatja - a WTO jelenlegi formájában erre nem alkalmas.

A további károk megelőzése érdekében követeljük, hogy:

- Hozzanak haladéktalanul nyilvánosságra minden eddig született WTO megállapodást, valamint a most folyó tárgyalások céljait,
- Állítsák vissza a kormányok elvitathatatlan és kizárólagos jogát a területükön végzett közszolgáltatások szabályozására,
- A WTO Vitákat Rendező Testülete, amely nem veszi figyelembe a nemzetközi jog előírásait az emberi jogok, a környezetvédelem a munkaügy és más területeken, szüntesse be törvénytelen működését,
- A helyi és nemzeti közösségek önállóan rendelkezhessenek élelmiszerük és az élelmiszer-biztonság kérdéseiről,
- A nemzetközi kereskedelemben élvezenek megkülönböztetett támogatást azok az országok, amelyek értékelhető erőfeszítéseket tesznek a környezet megóvása és a társadalmi igazságosság biztosítása érdekében,
- Azonnal be kell vezetni az élőlények, gének, fajok szabadalmaztatásának tilalmát. Az élővilág a maga sokféleségében az emberiség közös, oszthatatlan öröksége.